

Posudek oponenta habilitační práce:

Autorka: **Mgr. Klára Maliňáková, Ph.D.**
Název práce: **Religiosity and Spirituality in Association with Health and Possible Sources of Heterogeneity of Research Findings**
Oponent: Doc. Vladimír Chrz, Ph.D., Psychologický ústav AV ČR

K užitečnosti zkoumání tématu:

Autorčino zkoumání považuji za potřebné a aktuální z těchto důvodů: 1) Doposud není dostatek poznatků týkajících se vztahu religiozity/spirituality (dále jen R/S) ke zdraví získaných v relativně sekulárním prostředí, jako je Česká republika. 2) Autorka zkoumá souvislosti R/S a zdraví jako komplexní fenomény v mnohosti jejich aspektů. 3) Autorka se zde mj. zaměřuje také na zdroje heterogenity výsledných zjištění, což je vzhledem ke zkoumanému tématu velmi podstatné.

K celkové koncepci práce:

Práce je koncipována systematicky a přehledně. Přestože je z velké části sestavena z časopiseckých článků, daří se jí vyhnout úskalí spojenému s tímto formátem (nejednotnost a určitá „beztvarost“), tj. od začátku drží určitou jednotící linii a celkový tvar. Je to také tím, že jako svůj cíl si naklade pouze zjištění týkající se různých aspektů vztahu R/S a zdraví, ale také otázky metodologické, což je jednak posouzení psychometrických charakteristik měřicích nástrojů, a jednak identifikace možných zdrojů heterogenity výzkumných zjištění. Takovouto celkovou koncepci považuji za vhodnou a náležitou.

K výzkumným otázkám:

Ve třetí kapitole je položeno 7 výzkumných otázek. První dvě se týkají hlavně místa (funkce) R/S v sekulárním prostředí ČR a možností jejich měření, zbývající se zaměřují především na různé aspekty heterogenity a inkonsistence měření a výzkumných zjištění. Zde vidím určitou „rezervu“ v možnostech většího vyjasnění (v této části, která je jakýmsi „rozvrhem“ celé práce) toho, co a jak je hlavní figurou práce, zvláště když v jejím názvu figuruje vztah R/S a zdraví (na který se práce zaměřuje především v 7 až 11 studiích). Jde o to, zda jsou výzkumné otázky (v proporcích k tomu, o čem jsou jednotlivé části práce a jak se práce jmenuje) formulovány náležitým způsobem. Domnívám se, že by zde mohla být o něco podrobněji

pojmenována témata zkoumaná v 7 až 11 studií, a to třeba i na úkor otázek metodologických, jako jsou zmíněná evaluace měřících nástrojů či zmíněná heterogenita a inkonsistence.

K výzkumným zjištěním týkajícím se vztahu R/S ke zdraví:

Přes výše zmíněnou „rezervu“ však považuji výsledky týkající se vztahu R/S a zdraví za zajímavé a přínosné. Oceňuji zahrnutí možných negativních souvislostí spirituality, jako je např. vina a hanba, či „spirituální boje“. Za klíčový aspekt zkoumané problematiky považuji zřetel ke specifčnosti sekulárního prostředí ČR, kterýžto zřetel je v práci dobře uplatněn. Velmi specifickým aspektem zkoumané problematiky je senzorní citlivost a její vztah k S/R (čehož se týká jedna z dále položených otázek).

Ke zjištěním týkajícím se možných zdrojů heterogenity výsledků:

Metodologickým přínosem práce je také identifikace řady možných zdrojů heterogenity výzkumných zjištění. Domnívám se, že tato část práce má obecnější platnost a mohla by sloužit jako inspirace také pro výzkumy v jiných oblastech, kde obdobná „problematičnost“ často není takto komplexně reflektována a řešena. Za velmi důležité považuji zjištění diskutované v bodě 16.5, kde se ukazuje, že je třeba (např. ve vztahu k sebeúctě/sebevědomí) brát v potaz a jemněji rozlišovat interakce různých aspektů religiozity a spirituality (čehož se týká jedna z položených otázek).

K formální stránce:

Práce splňuje formální kritéria. Nevykazuje žádné znaky plagiátu.

Otázky k obhajobě:

- 1) Mohla byste krátce upřesnit, jaký je vztah zvýšené senzorní citlivosti a konspirační spirituality/religiozity. Mohla byste to ilustrovat příkladem.
- 2) Mohla byste krátce říci, jaká kombinace či interakce aspektů spirituality a religiozity vede na jedné straně k nízkému sebevědomí, a na druhé straně k vyššímu sebevědomí.

Závěr:

Práce Mgr. Kláry Maliňákové, Ph.D. v bohaté míře **splňuje** požadavky kladené na habilitační práce v oboru psychologie. Proto ji **doporučuji k obhajobě**.

V Praze 24. 6. 2024